

Daianu (C.F.): Este obligatoriu ca România sa aiba un mers clar de consolidare fiscalalbugetara, fie si gradual

Condițiile financiare pe plan international vor fi mai puțin favorabile pentru țările care au nevoie de finanțare masivă, iar de aceea este obligatoriu ca România sa aiba un mers clar de consolidare fiscală/bugetară, fie și gradual, sustine Daniel Daianu, presedintele Consiliului Fiscal, în analiza "Regulile fiscale în UE și România", postată pe pagina de internet a institutiei.

"Condițiile financiare pe plan international vor fi mai puțin favorabile pentru țările care au nevoie de finanțare masivă. De aceea, este obligatoriu ca România sa aiba un mers clar de consolidare fiscală/bugetară, fie și gradual. Ea are avantajul ca face parte din UE, ca beneficiaza de resurse europene considerabile în perioada 2022-2027, ca PNRR a venit la momentul oportun. Vremurile vor fi în continuare dificile și este nevoie de fler și curaj în gestionarea unor situații, trade-off-uri extrem de complicate, nu lipsite de dureri. Schimbarea de clima, evoluții demografice, impactul tehnologiilor noi (ce pot amplifica somaj structural) vor încorda bugetele publice. Cu atât mai mult este nevoie de conduită fiscală/bugetară chibzuită și vizionară", arată Daniel Daianu.

El menționează ca pentru România lucrurile sunt destul de clare în sensul ca în 2020, înainte de izbucnirea pandemiei, era singura țară din UE sub incidenta procedurii de deficit excesiv (EDP). Cu un deficit bugetar structural de peste 5% din PIB în 2019, cel mai mare din UE (asa cum era și deficitul primar al bugetului public, peste 3% din PIB), calea de urmat nu putea fi decât o corecție fiscală de realizat în câțiva ani. Pandemia a întrerupt acest proces, a accentuat deficitul bugetar structural la peste 7% din PIB în 2020.

Potrivit analizei, miza enormă acum este de a reduce deficitul cash și cel ESA (metodologie europeană) în jur de 3% din PIB în 2024 admitând ca nu va interveni un soc advers de mare amploare, care sa oblige la o nouă gradualizare a ajustării fiscale/bugetare. Datoria publică era, la finele lui 2021, sub 50% din PIB, o cifră respectabilă în tabloul european (UE) - media în zona euro este circa 90% din PIB. Problema este însă deficitul bugetar, care este cel mai înalt pe partea structurală între țările din regiune, probabil în UE. Acest deficit face nesustenabilă datoria publică, considera Daniel Daianu.

În plus, potrivit presedintelui Consiliului Fiscal, situația balanței externe este și ea complicată. Cehia, Ungaria, Polonia au balanțe externe mult mai confortabile, au chiar surplusuri. Astfel, Daianu afirmă ca tandemul nefavorabil deficit bugetar-deficit de cont curent explică de ce costul finanțării României pe piața locală și pe cea externă este mai înalt față de Cehia, Polonia, Ungaria (țările cu care ne comparăm îndeobște).

"Pentru România, discuțiile care privesc o adaptare a regulilor fiscale în UE au relevanță, dar nu schimbă datele chestiunii noastre fiscale în mod fundamental. Corecția fiscală/bugetară este o obligație! Este necesar sa subliniem din nou ca ajustarea fiscală și capacitatea de a raspunde la socuri adverse viitoare implica o creștere substanțială a veniturilor fiscale/bugetare. Cum arată datele CE (Eurostat), ale OCDE (vezi și ultimul studiu privind România), ale FMI etc, România are cele mai joase venituri fiscale (inclusiv contribuții) din UE: circa 27% din PIB față de o medie în UE de 40% din PIB. Creșterea veniturilor fiscale/bugetare, consolidarea bugetară (realizarea de deficite bugetare mici, sustenabile, echilibrarea balanței externe, sunt necesare și pentru intrarea în Mecanismul Cursurilor de Schimb (EMR2) și apoi aderarea la zona euro. Absorbția de resurse europene (Planul national de redresare și reziliență și Cadrul Financiar Multianual) este vitală pentru restructurarea și modernizarea economiei noastre (pentru tranziția verde) și, nu în cele din urmă, pentru atenuarea efectului contractionist al inevitabilei corecții fiscale. Este ceea ce Consiliul Fiscal a subliniat în mod sistematic în documentele sale", spune Daniel Daianu.

Presedintele Consiliului Fiscal afirmă ca inflația mult crescută în a doua parte a lui 2021 și persistența ei, peste tot

în lume, 'cutremurul' provocat de preturile la energie, modificari structurale în economii, dereglari în lanțurile de aprovizionare, un context geopolitic cu multe riscuri și pericole îngreunează copios misiunile guvernelor și bancilor centrale. Chiar dacă politicile monetare vor rămâne acomodative judecate fiind prin prisma ratelor reale negative, ele nu au cum să nu se întareasca. Iar acest proces a început, are loc în Europa, în România.

Potrivit analizei, pandemia a fost al doilea mare șoc pentru economiile europene după criza financiară izbucnită în 2008. A urmat, în 2021, șocul preturilor la energie, care a dus inflația anuală (IPC) la niveluri inimaginabile cu puțin timp în urmă - peste 7% în SUA, medie de peste 5% în zona euro, peste 6% în Germania, 7-8% în Cehia, Polonia, România, Ungaria în decembrie 2021. Pentru amortizarea șocului pandemic, care a indus și închiderea parțială temporară a economiilor (lockdown), au fost suspendate regulile fiscale în UE până în 2021, cu prelungire în 2022. Din 2023 regulile fiscale ar trebui să fie din nou în funcțiune. Înainte de șocul pandemic era o dezbatere intensă privind regândirea cadrului fiscal în UE în lumina lecțiilor crizei financiare.

De asemenea, Daianu precizează că discuția privind adaptarea regulilor fiscale la noile circumstanțe este în toi și interesează și România, chiar dacă țara nu face parte încă din zona euro.

"Consiliul Fiscal European, o instituție de analiză a politicilor bugetare în UE independentă și care cooperează cu Comisia Europeană, numeroși analiști, pledează de ani buni pentru o regândire a cadrului de reguli fiscale; în esență este vorba de: Crearea unei capacități fiscale comune permanente, care să permită Uniunii Monetare și Economice să amortizeze șocuri adverse puternice. Această capacitate fiscală comună ar trebui să fie finanțată prin resurse bugetare proprii, prin emisiuni de obligațiuni comune. Asistența acordată unui stat membru al UE ar fi condiționată de conformarea cu regulile fiscale. Simplificarea cadrului de reguli: a/existența unei ancore prin limita datoriei publice; b/dinamica cheltuielilor bugetare (ca obiectiv operational) care să țină cont de o traiectorie credibilă/fezabilă de corecție a datoriei publice și de condiții specifice naționale; c/existența clauzei generale de derogare (escape clause), care să fie activată în urma unei analize independente credibile. Protejarea cheltuielilor care susțin creșterea economică; este vorba de investiții, deși definiția investițiilor este o arie vagă și nu necontrovertată (ex: cheltuielile pentru educație sunt investiții?)", se spune în analiză.

Daianu precizează că NGEU (Planul european de redresare și reziliență) creează, fie și temporar, o capacitate fiscală la nivelul UE (se are în vedere probabil și că, finalmente, toate statele din UE vor face parte din zona euro). Există o dezbatere aprinsă privind "temporaritatea" acestei capacități fiscale, fiindcă ea implică transferuri de resurse și de bonitate de la țările mai puternice economic către țările cu economii mai fragile. Țările "fiscal virtuoză" (în general țările nordice) nu vad cu ochi buni o permanentizare, în timp ce țările cu datorii mai mari pledează pentru capacitate fiscală nu temporară. Sunt și propuneri de creare a unei Agenții Fiscale Europene (o trezorerie europeană, European Debt Agency), care să emită obligațiuni comune și care să preia din operațiunile de acum ale BCE și să creeze o piață de obligațiuni comune, se mai arată în documentul citat.

Președintele Consiliului Fiscal menționează că dezbaterile vor continua întrucât interesele statelor din UE nu sunt simplu de conciliat, după cum reiese și din declarații ale comisarului Paolo Gentiloni și ale altor oficiali. "Cert este că din 2022 vor avea loc reduceri de deficite bugetare, care vor fi mai vizibile în anii următori", subliniază Daniel Daianu.